

Meningsfuldt mådehold

Blog på ugeskriftet.dk

Ulrik Gerdes :: ulrik.gerdes@dadlnet.dk

»Alle taler om vejret, men ingen gør noget ved det« [Mark Twain; 1897]

Hvad kan du læse i dette blogindlæg?

Man kan sagtens træde lidt på bremsen i sundhedsvæsenet, uden at det går ud over patienternes ve og vel. Snarere tværtimod. Men manøvren kræver at det er læger der sidder i førersædet.

Mørke skyer over sundhedsvæsenet

Sundhedsvæsenet kommer efter alt at dømmes under et voldsomt arbejdsmæssigt og økonomisk pres i de kommende årtier, og det skyldes især tre forhold, som — ironisk nok — alle er resultater af strålende succeser:

- *Vi bliver hele tiden klogere.* Sundhedsvidenskabelig forskning og teknologiudvikling er meget dynamiske områder, som hele tiden flytter grænserne for hvad der er muligt med hensyn til forudsigelse, forebyggelse, diagnostik, behandling og afhjælpning af sygdomme og skavanker af enhver art og alvorlighed.
- *Vi bliver bedre informerede, mere forventningsfulde og mere krævende.* Moderne mennesker ved hvad der findes af muligheder i sundhedsvæsenet, og vi kræver, som noget helt selvfølgeligt, at blive respekterede som de vigtigste beslutningstagere i alle spørgsmål om vores sundhed og sygdomme.
- *Vi bliver flere gamle.* Selvom nutidens midaldrende, ældre og gamle er betydeligt mere livskraftige end folk var for blot 25 år siden, vil den demografiske udvikling uvægerligt øge det samlede behov for sundhedsfaglige ydelser: Alder er jo en helt dominerende risikofaktor for sygdomsudvikling, og især af komplekse og resursekrævende lidelser.

Hvad kan man gøre, om noget overhovedet? Og *hvem* skal gøre noget, hvis de da kan? Da problemet jo bl.a. handler om penge — og mange af dem — er jo det fristende at forsøge at smøre det af på de hændervridende folk i det politisk-administrative kompleks, som har valgt et virke med at tumle trælse gordiske knuder af denne slags.

Kan lægestanden hjælpe? Ja, det kan vi da: Ikke med helt at eliminere problemet med de stigende sundhedsudgifter i de kommende årtier, for de vil komme lige så sikkert som amen i kirken, men vi kan dæmpe udviklingshastigheden. Og vi kan gøre det på måder, som ikke går ud over kvaliteten af patientbehandlingen i sundhedsvæsenet, dvs. at vi kan udvikle og bedrive hvad jeg som overskrift til dette blogindlæg har kaldt »meningsfuldt mådehold«.

Baggrund: Lys i horisonten

Der udfolder sig nogle interessante diskussioner i de lægefaglige miljøer i især Australien, Canada, Storbritannien og USA, som det undrer mig ikke har påkaldt sig nævneværdig opmærksomhed hér i landet.

Diskussionerne har karakter af indsigtfulde, strikte lægefaglige granskninger af forskellige udviklinger og aktiviteter i sundhedsvæsenet i vores velhavende samfund i de forløbne godt 20 år, med fokus på forhold som reelt set ikke har bidraget spor til forbedringer af hverken raske eller syge menneskers liv, ve og vel. Snarere tværtimod.

Tre konkrete initiativer

Hvad er det så — helt konkret — at vores kloge kolleger i udlandet flittigt diskuterer?

Too Much Medicine

Det er en kampagne som [The British Medical Journal](#) (*The BMJ*) støtter stærkt op om, og som ikke kun handler om at folk får for mange piller etc., men som '*... aims to highlight the threat to human health posed by overdiagnosis and the waste of resources on unnecessary care*'.

Jeg kunne plastre hele dette blogindlæg til med referencer til et væld af læseværdige artikler om emnet fra *The BMJ*, men gå selv ind på www.bmj.com og søg på "too much medicine".

Preventing Overdiagnosis

Denne lægefaglige kampagne er selvsagt i nær familie med »*Too much medicine*« og folkene bag den publicerer da også flittigt i *The BMJ*.

Gruppen har især sat fokus på det indlysende problem, at jo flere normale mennesker man på den ene eller anden måde får defineret som 'Patienter', jo dyrere bliver hele festen, og jo flere raske mennesker får uforskyldt ørerne i maskinen: *Overdiagnosis = Overtreatment*.

Gruppen arrangerer bl.a. [internationale konferencer](#) under mottoet »*Winding back the harms of too much medicine*« og har især deres kritiske øjne rettet mod brugen af screeninger for risici for sygdomme, og især for screeninger for risici for risici for sygdom, fx for den nyligt definerede og åbenbart meget udbredte tilstand der er kaldt 'præ-diabetes'.

Choosing Wisely

Denne kampagne er indtil videre et rent amerikansk projekt i regi af [The American Board of Internal Medicine Foundation](#) (ABIMF), men sikke dog en elegant tilgang [vores kolleger i USA er faktisk ret smarte]: De har bedt alle deres lægevidenskabelige selskaber om hver især at pege på undersøgelser og procedurer, der må betragtes om unødvendige.

Og har nu en lang liste med bidrag fra over 50 videnskabelige selskaber, som peger på hvor der kan forekomme overforbrug og spild af sundhedsfaglige ydelser: [Se denne artikel af Wolfon, Santa og Slass fra juli 2014](#).